

ΙΤΑΛΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ ΓΚΙΟΥΖΕΠΠΕ ΤΖΙΑΚΟΖΑ

Η ΦΟΝΙΣΣΑ

Στό βάθος μιάς χαράδρας, πού την άγνοούσαν και αυτοί άκόμη οί συστηματικοί όδοιπόροι, ήταν χτισμένο ένα μικρό χωριό, με δέκα - δεκαπέντε καλύβες, άραδιασμένες ή μιά πανω στην άλλην. Ένας όρμητικός χείμαρρος κυλούσε τά νερά του, χειμώνα - καλοκαίρι, μπρός από τά σπίτια αυτά, πού οί τοίχοι τους είχαν χορταριάσει από την ύγρασία. Ο ήλιος σπάνια έστελνε τίς άχτίδες του εκεί κάτω, για να φαιδρύνουν με την λάμψη τους τό πένθιμο αυτό τοπίο. Και ό ξένος πού θα περνούσε από τό χωριό αυτό την νύχτα, θα σχημάτιζε την έντυπωσι ότι τά σπίτια του ήσαν άκατοίκτη και στοιχειωμένα. Άλλά και άν έβλεπε κανένα κάτοικο, παλι θα ένιωθε ένα συναίσθημα τρόμου να πλημμυρίζη την ψυχή του, γιατί στον συνοικισμό αυτόν και οί άντρες και ή γυναίκες φορούσανε μαύρα ρούχα και ήσαν πάντοτε βλοσυροί και άμίλητοι.

Ένα πανδοχείο, χτισμένο πάνω από τ' άλλα τά σπιτάκια, στά χείλη σχεδόν τής χαράδρας, χρησίμευε ως καταφύγιο για τούς πεζοπόρους που ξέπεφταν σε άραία χρονικά διαστήματα στην κόλασι αυτήν. Ο γαϊδουρολάτης, πού ανέλαβε να με οδηγήση στον παράξενο αυτόν συνοικισμό, με πληροφόρησε ότι διευθύντρια του πανδοχείου ήταν μιά γεροντοκόρη. Όλοι στό χωριό είχαν την γνώμη ότι ή γυναίκα αυτή ήταν μάγισσα. Καμμιά κοπέλλα δεν άποφασίζε να έργαστή ως υπηρέτρια στό ξενοδοχείο τής. Όστόσο, ή γεροντοκόρη αυτή δεν ήταν ούτε άπαιτητική, ούτε και ιδιότροπη. Άπεναντίας: προσπαθούσε να υποχρεωση όλον τον κόσμο, ήταν με όλους πρόθυμη και περιποιητική. Έκείνο πού την έκανε άντιπαθητική ήταν ή άυστηρή έκφρασι του προσώπου τής και τά παράξενα μάτια τής, πού έμοιαζαν σαν να κυττάζουν μακριά, πολύ μακριά, σε άλλους κόσμους... Οί παλαιότεροι, μάλιστα, έλεγαν ότι ή δεσποινίς, — όπως την λέγανε — και τον καιρό άκόμη πού ήταν άμορφη και δροσερή κοπέλλα, φαινότανε σαν να ζούσε σε άλλη σφαίρα, έχοντας διαρκώς τεντωμένο τό αυτί τής σε μυστηριώδεις φωνές...

Η γυναίκα αυτή θρέθηκε κάποτε, πριν από σαράντα χρόνια, μπερδεμένη σε μιά σκοτεινή υπόθεσι: Την είχαν κατηγορήσει ότι σκότωσε τό παιδί τής, ένα παιδί πού τό έφερε στον κόσμο από μιά παράνομη ένωσι... Κατήγορος τής ήταν ένας τελωνοφύλακας, ό όποιος κατέθεσε ότι την είδε μιά νύχτα να θάβη σε μιά άπόμερη τοποθεσία ένα δέμα,

με την βοήθεια ενός ψηλόσωμου άνδρός. Μέσα στό σκοτάδι, ό τελωνοφύλακας δεν μπόρεσε να διακρίνη τά χαρακτηριστικά του άγνώστου. Τό έγκλημα αυτό τό κατήγγειλε ό τελωνοφύλακας τρείς μήνες μετά την ανακάλυψί του. Η άστυνομία θρήκε πράγματι τον σκελετό ενός μικρού πώματος στό μέρος πού τής υπέδειξε ό τελωνοφύλακας. Μά οί δικασταί έλαθαν υπ' όψει τους άφ' ενός τίς διαβεβαιώσεις όλων των χωρικών ότι ή «δεσποινίς» ήταν ή πιό τιμία κι' έναρτη κοπέλλα του χωριού, άνίκανη να κάνη ένα παραστράτημα τόσο σοβαρό και άφ' έτέρου τό γεγονός ότι ό κατήγορος τής είχε κάνει πολλές φορές πρότασι γάμου, χωρίς να επιτύχη εκείνο πού ήθελε... Κατέληξαν, λοιπόν, στό συμπέρασμα ότι ό τελωνοφύλακας κατηγόρησε την κοπέλλα αυτήν για να την έκδικηθή για την άρνησί τής να γινή γυναίκα του — και την άθώωσαν πανηγυρικά. Και ή άλήθεια είχε ότι ή «δεσποινίς» δεν ξανάδωσε ποτέ, από τότε, άφορμή να γινή λόγος για την διαγωγή τής...

* * *

Σ' αυτής τής αίνιγματικής γυναίκας τό ξενοδοχείο κατέλυσα, μόλις έφτασα στό παράδοξο χωριό. Πρέπει να όμολογήσω ότι από την πρώτη στιγμή πού την είδα ένιωσα γι' αυτήν άκατανίκητη άποστροφή, παρ' όλους τούς γλυκούς και υποχρεωτικούς τρόπους τής. Η παγερά έκφρασι των ματιών τής, τό άπροσδιόριστο χαμόγελο των χειλιών τής, ή νεκρική άχρότης του προσώπου τής, ή χειρονομίες τής, όλα, μά όλα στην γεροντοκόρη αυτήν προκαλούσαν την άντιπάθεια, και κάτι περισσότερο μάλιστα: τον φόβο...

Η ιδιοκτήτρια του πανδοχείου μ' έβαλε σ' ένα δωμάτιο, πού θρισκότανε πάνω άκριβώς από τό δικό τής. Με ρώτησε άν πεινούσα και άν θα τής έκανα την τιμή να φάω εκείνο τό θράδυ μαζί τής. Έγώ, όμως, νύσταξα — κουρασμένος έξ άλλου από μιά πολύωρη και επίπονη πορεία πανω σ' ένα μουλάρι. Ηθελα να κοιμηθώ νωρίς. Την παρακάλεσα μονάχα να μου φέρη στό δωμάτιό μου ένα ζεστό τσαί και να με ξυπνήση την άλλη μέρα στις έξη τό πρωί, για να κάνω μιά έκδρομή στα περιχώρα.

Όταν ήπια τό τσαί, έσβυσα τό κερί κι' έκλεισα τά μάτια μου... Δεν άργησα, όμως, να καταλάβω ότι δεν θα μπορούσα να κοιμηθώ άμέσως. Σιγά-σιγά, άρχισε να με κυριεύη μιά παράξενη άγωνία. Ξαναθυμόμουν την ιστορία τής ξενοδόχισσας, την κακή φήμη πού είχε βγάλει στό χωριό

ως μάγισσα και την παγερή λάμψη των ματιών της, και δεν μπορούσα να ησυχάσω. Τοῦ κάκου αγωνιζόμουν να πείσω τον ἑαυτό μου ὅτι ἡ ταραχή μου ἦταν ἐντελῶς ἀδικαιολόγητη. Ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή, ἡ νευρική συγκινησιμότητά μου μεγαλωνε. Καὶ ὅταν ἀκουσα ζαφνικά, ἀπὸ κάτω, ἕναν ὑπόκωφο και συνεχῆ θόρυβο, ἀνατινάχτηκα στο κρεβάτι μου, μούσκεμα στὸν ἰδρώτα...

Πέρασαν πέντε, δέκα λεπτά τῆς ὥρας και ὁ θόρυβος αὐτός δὲν ἔλεγε νὰ σταματήσει. Ὑπέθεσα ὅτι θὰ ἦταν ὁ χειμάρρος πού περνοῦσε σχεδὸν ἔξω ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖο. Ἄλλ' ὅταν πρόσεξα καλύτερα, κατάλαβα ὅτι ὁ θόρυβος πού ἀκουγότανε μέσα στὸ σπίτι δὲν εἶχε καμμιά σχέση με τὴν μονοτονή μουσική τοῦ χειμάρρου... Μὲ τα νεῦρα ἐρεθισμένα ἀπὸ τὴν ἀνάμνησι παλαιῶν ἱστοριῶν φαντασμάτων και στοιχειωμένων σπιτιῶν, ἔρριχνα γύρω μου βλέμματα τρομαγμένα, περιμένοντας ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή νὰ συμβῆ κάτι τὸ φριχτό, τὸ ἀνήκουστο... Ναι, ἐγώ, ὁ εἰρων και ἀπιστος, ἔφτασα στὸ σημείον νὰ πιστεύω ὅτι ἡ γεροντοκόρη ἔκανε μάγια στὸ δωμάτιο τῆς νύχτα αὐτή.

Οὔτε ἐγὼ δὲν ξέρω πόση ὥρα πέρασε με τὴν αγωνιώδη αὐτὴν ἀναμονή. Στὸ μεταξὺ, ὁ ὑπόκωφος ἐκεῖνος θόρυβος δὲν ἔλεγε νὰ σταματήσει. Καὶ ἦταν ὁ θόρυβος αὐτός τόσο ἐλαφρὸς και μουσικός, ὥστε ἐμοιάζε με τὸ παράπονο μιᾶς ψυχῆς πού ζητᾷ τὴν εὐτυχία πού δὲν μπόρεσε νὰ γνωρίσῃ στὸν μάταιο κόσμον. Τέλος, καταλαβαίνοντας και μόνος μου ὅτι θὰ τρελλαινόμουν ἂν συνεχιζότανε ἡ ἀγωνία αὐτή, ἀποφάσισα νὰ κατέβω κάτω και νὰ δῶ τί συμβαίνει στὴν κάμαρα τῆς γεροντοκόρης...

...Ὑστερ' ἀπὸ λίγα λεπτά τῆς ὥρας θρισκόμουν ἔξω ἀπὸ τὸ δωμάτιο τῆς ξενοδόχισσας. Βεβαιώθηκα τότε ὅτι ὁ ὑπόκωφος θόρυβος ἀκουγόταν ἀπὸ ἐκεῖ μέσα. Ἀνίκανος πειὰ νὰ συγκρατηθῶ, μισάνοιξα ἀθόρυβα τὴν πόρτα. Καὶ εἶδα τότε μέσα στὴν κάμαρα δυὸ πρόσωπα, πού τὰ φώτιζε ἕνα λαδολύχναρο, τοποθετημένο σ' ἕνα ράφι τοῦ τοίχου. Ἀναγνώρισα ἀμέσως τὴν διευθύντρια τοῦ ξενοδοχείου μαζί μ' ἕναν ψηλὸσωμο γέρον. Ἡ «δεσποινίς» στεκόταν ὄρθια ἐμπρὸς σ' ἕνα ἀναλόγιο, κρατῶντας στὸ δεξιὸ χέρι ἕνα ἀνοιχτὸ βιβλίο. Ὅσο γιὰ τὸν ἄντρα, ἀκουμποῦσε γονατιστὸς με τοὺς δυὸ ἀγκῶνας του στὸ ἀναλόγιο, με ὑφὸς ὑπερτάτης συντριβῆς.

Ἡ ξενοδόχισσα εἶχε τελειώσει τὴν ἀνάγνωσι μιᾶς προσευχῆς — τότε μονάχα κατάλαβα ὅτι τὸ βιβλίο πού κρατοῦσε στὸ χέρι τῆς ἦταν ψαλτῆρι — ἐνῶ ὁ γέρον ἐπανελάμβανε τὰ λόγια τῆς τραυλίζοντας ὡς μεθυσμένος. Ὅταν ἡ φωνή του ἀδυνατίζε και δὲν μπορούσε νὰ συνεχίσει, ἡ γεροντοκόρη δυνάμωνε τὸν τόνο τῆς δικῆς τῆς φωνῆς και κείνος, φοβισμένος ἀπὸ τὸ προστακτικὸ ὕφος τῆς, ἔλεγε τὴν προσευχὴ δυνατώτερα.

Σὲ μιὰ στιγμή, ὁ γέρον χτύπησε με μανία τὸ χέρι του πάνω στὸ ἀναλόγιο:

— Διψῶ! θρυχήθηκε. Θέλω νὰ πιῶ! Δώσε μου νὰ πιῶ!...

— Κι ἐγὼ θέλω νὰ σώσω τὴν ψυχὴ σου! τοῦ ἀποκρίθηκε ἡ γεροντοκόρη ἀπότομα. Νὰ τελειώσης πρώτα τὴν προσευχή σου και ὕστερα θὰ σοῦ δώσω νὰ πιῆς!

Ὁ γέρον, ἄφησε τὸ κεφάλι του νὰ πέσῃ στὸ ἀναλόγιο... Δυνατὰ ἀναφυλητὰ ἀνατάραξαν τοὺς ὤμους του. Ἐκλαιγε ὡς μικρὸ παιδί...

— Δώσε μου νὰ πιῶ! Δώσε μου νὰ πιῶ! ἔλεγε και ξανάλεγε με παιδικὸ παράπονο.

— Δὲν ἦρθε ἀκόμη ἡ ὥρα... Πρέπει νὰ πῆς ὅλες τὶς προσευχῆς σου! Σαράντα χρόνια τώρα, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πού πνίξαμε μαζί τὸ παιδί μας, ἀγωνίζομαι γιὰ τὴν σωτηρία τῆς ψυχῆς και τῶν δυὸ μας... Ἀκόμα δὲν ἔ-

ΤΗΣ ΣΤΙΓΜΗΣ ΖΕΣΤΑ ΚΑΙ ΚΡΥΑ

Ὁ ἐνοχλητικὸς ἐπισκέπτης:

— Σὰς ἀρέσουν οἱ περίπατοι, κύριε Μαξίμ;

— Πάρα πολὺ δεσποινίς. Τρελλαινόμενα.

— Λοιπὸν δὲν σὰς ἐμποδίζω. Μπορεῖτε νὰ πηγαίνετε.

***

Ἡ Βασίλισσα Ἐλένη τῆς Ἰταλίας εἶχε παραγγεῖλει κάλτσες σὲ μιὰ νέα ἐργατίδα. Ἐπειτα ἀπὸ μερικὲς ἡμέρες, ἔφθασαν ἡ κάλτσες στὸ παλάτι. Ἡ βασίλισσα γιὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν νέα τῆς ἔστειλε ἕνα ζευγάρι ἀπὸ τὶς ἴδιες κάλτσες και ἔβαλε στὴν μιὰ κάλτσα χρήματα και τὴν ἄλλη τὴν ἐγέμισε μπομπόνια. Ἢν ἄλλη ἡμέρα, ἡ βασίλισσα ἔλαθε τὸ ἀκόλουθο γράμμα:

«Κυρία, αὐτὰ πού μοῦ ἔστειλάτε μοῦ ἔστοίχισαν πολλὰ δάκρυα. Ὁ πατέρας μου μοῦ ἐπῆρε τὰ χρήματα, ὁ μεγάλος μου ἀδελφός τὰ μπομπόνια και ὅσο γιὰ τὶς κάλτσες, τὶς ἐκράτησε ἡ μητέρα μου γιὰ τὸν ἑαυτό της...»

***

Στὸ σιδηρόδρομο:

Μιὰ κυρία πού συνοδεύεται ἀπὸ ἕνα κοριτσάκι, γιὰ ν' ἀπαλλαγῆ ἀπὸ ἕναν ἀνεπιθύμητο συνταξιδιώτη τοῦ λέει:

— Ἐλπίζω, κύριε, ὅτι δὲν σὰς πειράζει πού ἡ μικρὴ μου κόρη μόλις ἐσηκώθηκε ἀπὸ τὸ κρεβάτι ἀπὸ σκαρλατίνα;

Ὁ συνταξιδιώτης:

— Δὲν μ' ἐνδιαφέρει, κυρία μου. Σκοπεύω ν' αὐτοκτονήσω στὸν πρώτο σταθμὸ πού θὰ φθάσωμε!...

***

— Ἐξηγήστε μου, παρακαλῶ τί εἶνε θαῦμα; ἔλεγε ἕνας χωρικός πού ἤθελε νὰ κάμῃ τὸν ἔξυπνο σ' ἕναν παπᾶ.

— Θέλεις ἀπολύτως νὰ τὸ μάθης;

— Μάλιστα.

— Γύρισε λοιπὸν τὴ ράχι σου. Ὁ χωρικός ἐγύρισε και ὁ παπᾶς τοῦ τράθηξε μιὰ κλωτσιὰ ἀπὸ πίσω, τόσο δυνατῆ, ὥστε θρέθηκε στὸ δρόμο. Ὁ χωρικός ἐγύρισε πίσω θυμωμένος, ἀλλὰ ὁ παπᾶς τοῦ εἶπε:

— Τὴν αἰσθάνθηκες;

— Ἐτσι νομίζω, εἶπ' ἐκεῖνος.

— Ἐ, λοιπὸν, ἂν δὲν τὴν εἶχες αἰσθανθῆ αὐτὸ θὰ ἦταν θαῦμα.

Ξιλωθήκαμε γιὰ τὸ ἐγκλημα μας αὐτό!... μούγκρισε ἡ γεροντοκόρη.

Και συνέχισε τὴν προσευχὴ τῆς. Ὁ γέρον τὴν συνώδευσε. Ἡ φωνὴ τους ἀποτελούσαν ἕναν ὑπόκωφο θόρυβο — τὸ μурμουρίσμα ἐκεῖνο πού με εἶχε ἐκνευρίσει τόσο πολὺ πρὶν ἀπὸ λίγη ὥρα!...

Και τότε μονάχα κατάλαβα τὴν κρυφὴ τραγωδία τῆς γεροντοκόρης αὐτῆς. Εἶχε κάνει πράγματι τὴν παιδοκτονία, γιὰ τὴν ὁποία τὴν κατηγορήσει κάποτε ὁ τελωνοφύλακας. Ἀθώωθηκε ἀπὸ τοὺς δικαστὰς, γιατί δὲν ὑπῆρχαν ἐναντίον τῆς ἀποδείξεις... Δὲν μπορούσε, ὅμως, ν' ἀθώωση και ἡ ἴδια τὸν ἑαυτό τῆς. Καὶ ἀπὸ τὴν μακρυνὴ ἐκείνη ἐποχὴ, προσπαθοῦσε νὰ σώσῃ τὴν ψυχὴ ὄχι μονάχα τὴν δική τῆς, ἀλλὰ και τοῦ πατέρα τοῦ παιδιοῦ τῆς, ὁ ὁποῖος ζοῦσε ἀκόμη, ἕνός θλιβεροῦ μεθύσου, πού τὸν εἶχε ὑποτάξει στὴν θέλησή τῆς...

...Τοὺς εἶδε, μιὰ νύχτα, νὰ θάβουν σὲ μιὰ ἀπόμερη τοποθεσία ἕνα δέμα...

«...Πρέπει νὰ καυχᾶσθε συγχρόνως διότι ἀνήκετε εἰς μίαν φυλὴν ἢ ὁποία ἔδωκε τὸν πολιτισμὸν τῆς εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην, εἰς ὅλον τὸν κόσμον, και ἡ ὁποία παρουσίασε μέσα εἰς τὴν ἱστορίαν τὸ φαινόμενον ἑνὸς ἔθνους πού ζῆ χιλιάδες χρόνια και πού μένει πάντοτε τὸ ἴδιο κί ἀναλλοίωτο».

I. ΜΕΤΑΞΑΣ

(Ἀπὸ τὸν λόγον του εἰς τοὺς Σερραίους τὴν 27ην Ὀκτωβρίου).

Τὸ πρῶτ, ὅταν ξύπνησα, ὕστερ' ἀπὸ ἕναν βαρὺ ὕπνο, και ἀντίκρυσά τὴν γεροντοκόρη, δὲν μοῦ φάνηκε πειὰ τόσο ἀντιπαθητικῆ, ὅσο τὴν προηγούμενη μέρα. Καὶ κάτω ἀπὸ τὴν παγερὴ ἔκφρασι τῶν ματιῶν τῆς διέκρινά ἕναν ἀπέραντο ἀνθρώπινο πόνον, ἕναν πόνον πού δὲν θὰ μπορούσε νὰ τὸν γλυκάνῃ καμμιά ἐπίγειος δύναμις... Ὡ! πόσοι ἄνθρωποι πού μᾶς φαίνονται ἀποκρουστικοὶ ἐκ πρώτης ὄψεως, θὰ μᾶς γινόντουσαν συμπαθητικοὶ ἂν γνωρίζαμε τὸ μυστικὸ τῆς ζωῆς τους!